

การพัฒนาตัวบ่งชี้ความยึดมั่นผูกพันกับความเป็นพลเมืองของนักเรียนไทย
DEVELOPING OF CIVIC ENGAGEMENT INDICATORS FOR THAI STUDENTS

นางสาวดารุณี ทิพยกุลไพโรจน์ *

Darunee Tipayakulpairoj

รศ.ดร.วรรณิ แกมเกตุ **

Assoc. Prof. Wannee Kaemkate, Ph.D.

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาตัวบ่งชี้ความยึดมั่นผูกพันกับความเป็นพลเมืองของนักเรียนไทย และ 2) ตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลการวัดความยึดมั่นผูกพันกับความเป็นพลเมืองของนักเรียนไทยที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะแรก เป็นการตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้ตามกรอบแนวคิดเบื้องต้นโดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 11 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในรอบที่ 1 คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา และระยะที่สอง ผู้วิจัยเก็บข้อมูลกับนักเรียนจำนวน 1398 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในระยะที่สอง คือ แบบวัดความยึดมั่นผูกพันกับความเป็นพลเมืองของนักเรียนไทย และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงบรรยายและการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) ตัวบ่งชี้ความยึดมั่นผูกพันกับความเป็นพลเมืองของนักเรียนไทย ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ 11 ตัวบ่งชี้ คือ 1) ด้านความรู้ในการเป็นพลเมือง ประกอบด้วย 1 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ความรู้ในหลักการของระบอบประชาธิปไตย 2) ด้านทักษะพลเมือง ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของสังคม การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การทำงานร่วมกับผู้อื่น และการแก้ปัญหาของสังคม 3) ด้านเจตคติต่อความเป็นพลเมือง ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ความรู้สึกในการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ความภาคภูมิใจในสังคม และจิตสำนึกความเป็นพลเมือง และ 4) ด้านพฤติกรรมของการเป็นพลเมือง ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ การมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาสังคม การใช้สิทธิและปฏิบัติตามหน้าที่ของตนเองที่มีต่อสังคม และความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม 2) โมเดลตัวบ่งชี้ความยึดมั่นผูกพันกับความเป็นพลเมืองของนักเรียนไทยสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าไค-สแควร์ = 45.97, df = 32, p = 0.06, GFI = 0.99, AGFI = 0.99 และ RMSEA = 0.02

*นิสิตมหาบัณฑิตสาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: newbobow@hotmail.com

**อาจารย์ประจำสาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: wannee.k@gmail.com

ISSN 1905-4491

Abstract

This research aims to 1) develop civic engagement indicators for Thai students. 2) validate model civic engagement indicators for Thai students. The method of research was divided into two phases. The first phase focused on factors and indicators of civic engagement for Thai students by interviewing 11 experts. The first round used structured interviews. Data analysis was done through content analysis. The second phase focused on the validation and invariance test of civic engagement indicators model. The participants of this research were 1398 students. The tool of second phase was questionnaire. Data were analyzed by using descriptive statistics and second order confirmatory factor analysis.

The result showed as follows 1) The indicators of civic engagement for Thai students consist of four factors; 1) civic knowledge, 2) civic skills, 3) civic attitudes and 4) civic behaviors. The first factor consisted of 1 indicator; democratic concepts knowledge. The second factor consisted of 4 indicators; accessing news and information, critical thinking, collaboration and social problem solving. The third factor consisted of 3 indicators; feeling a part of society, proud of society and civic conscious. The fourth factor consisted of 3 indicators; civic participation, using of right and perform of duty to society and self and civic responsibilities. 2) civic engagement indicators model for Thai students founded that the model fit the empirical data. (chi-square = 45.97, df = 32, p = 0.06, GFI = 0.99, AGFI = 0.99 and RMSEA = 0.02)

คำสำคัญ: ตัวบ่งชี้/ความยึดมั่นผูกพันกับความเป็นพลเมือง/นักเรียนไทย

KEYWORDS: INDICATOR/CIVIC ENGAGEMENT/THAI STUDENTS

บทนำ

การที่ประเทศไทยจะพัฒนาได้มากน้อยเพียงใดสิ่งสำคัญคือ พลเมืองที่ดีของประเทศ ถ้าประเทศไทยมีพลเมืองที่ดีมากพอจนถึงจุดที่จะเปลี่ยนแปลงได้ สังคมไทยจะกลายเป็นสังคมพลเมือง (Civil Society) เมื่อถึงจุดนั้น สังคมจะเข้มแข็ง ปัญหาการเมือง ปัญหาสังคม ปัญหาศีลธรรม ปัญหาเยาวชน ปัญหาสิ่งแวดล้อม แม้กระทั่งปัญหาเศรษฐกิจ ก็จะสามารถแก้ไขได้ทั้งสิ้น (ปริญญ์ เทวานฤมิตรกุล, 2555) ในการพัฒนาพลเมืองของประเทศไทยให้เป็นพลเมืองที่ดีได้นั้น การศึกษามีบทบาทที่สำคัญและจำเป็นอย่างมากในฐานะที่เป็นเครื่องมือสำหรับการสร้างคุณลักษณะความเป็นพลเมืองให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน (ศักดิ์ชัย นิรัญทวี, 2548) การศึกษาของประเทศไทยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพของเด็กไทย โดยสะท้อนจากการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ดังจะเห็นได้จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้กล่าวไว้ในมาตราที่ 7 เกี่ยวกับบททั่วไป สรุปได้ว่า ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษามลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รู้จักพึ่งตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2556) นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดเนื้อหาสาระการเรียนรู้เกี่ยวกับหน้าที่พลเมืองในวิชาสังคมศึกษาและกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีทั้งหมด 8 ประการ ได้แก่ 1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์สุจริต 3) มีวินัย 4) ใฝ่เรียนรู้ 5) อยู่อย่างพอเพียง 6) มุ่งมั่นในการทำงาน 7) รักความเป็นไทย 8) มีจิตสาธารณะ คุณลักษณะดังกล่าวเป็นคุณลักษณะที่สังคมต้องการในด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม จิตสำนึก สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขทั้งใน

ฐานะพลเมืองไทยและพลโลก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) จะเห็นได้ว่า การจัดการศึกษาให้แก่ผู้เรียนในช่วง พ.ศ. 2551 เป็นต้นมา ได้ให้ความสำคัญกับการปลูกฝังให้นักเรียนมีความรู้ในการเป็นพลเมืองควบคู่ไปกับ คุณลักษณะพลเมืองที่ดีของชาติ เพื่อให้นักเรียนเกิดจิตสำนึกที่ดีต่อความเป็นพลเมืองและปฏิบัติตนเป็น พลเมืองที่ดีในระดับสังคมและระดับประเทศ ซึ่งจะเพื่อกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศในทุกๆ ด้าน อาทิ เช่น 1) ทำให้สังคมและประเทศชาติมีการพัฒนาไปได้อย่างมั่นคง 2) เกิดความรักและความสามัคคีในหมู่คณะ 3) สังคมมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย 4) สังคมมีความเป็นธรรม 5) สมาชิกในสังคมมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และมีน้ำใจต่อกัน (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2555)

ความยึดมั่นผูกพันกับความเป็นพลเมือง หมายถึง การกระทำของบุคคลและกลุ่มคน ที่แสดงถึง ความรู้สึกรับผิดชอบต่อชุมชนและประโยชน์ของส่วนรวม เพื่อบ่มมั่นในการแก้ไขปัญหาของชุมชนและพัฒนา ชุมชน ประกอบด้วย ความรู้ ทักษะ ทศนคติ และพฤติกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม เนื่องจากประเทศไทยมี การปกครองแบบระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขของประเทศ ประชาชนทุกคนเป็น เจ้าของประเทศ ทุกคนจึงมีสิทธิเสรีภาพ หน้าที่คู่กับความรับผิดชอบ และเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ดังนั้นถ้า บุคคลที่มีความยึดมั่นผูกพันกับความเป็นพลเมืองสูง โดยการกระทำต่างๆตามความรู้สึกรับผิดชอบต่อชุมชน เพื่อแก้ไขและพัฒนาชุมชน ย่อมทำให้บุคคลนั้นเป็นพลเมืองที่ดีอย่างกระตือรือร้น (active citizen) คือ บุคคลที่กระตือรือร้นในการมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมต่างๆของชุมชนหรือสังคม (Bobek, Zaff, Li, & Lerner, 2009)

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวัดความยึดมั่นผูกพันกับความเป็นพลเมืองซึ่งมีการวัดหลาย รูปแบบ ได้แก่ The Center for Information & Research on Civic Learning & Engagement (Andolina, Keeter, Zukin, & Jenkins, 2003; Lopez, Levine, Both, Kiesa, Kirby, & Marcelo, 2006) มีการวัดความยึดมั่นผูกพันกับความเป็นพลเมืองโดยเน้นด้านพฤติกรรม แบ่งการวัดเป็น 3 องค์ประกอบ คือ 1. ด้านชุมชน (civic behaviors) 2. ด้านการเลือกตั้ง (electoral behaviors) 3. ด้านการแสดงออกทาง การเมือง (expressions of political voice) นอกจากนี้เริ่มมีการนำความยึดมั่นผูกพันกับความเป็นพลเมือง มาใช้ในบริบททางการศึกษามากขึ้นจะเห็นได้จาก Chi, Jastrzab, and Melchior (2006) ได้ทำการพัฒนาตัว บ่งชี้และการวัดด้านพลเมืองสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา โดยการวัดความยึดมั่นผูกพันกับความเป็น พลเมืองของนักเรียนแต่ละระดับชั้นโดยบูรณาการวัดเข้ากับด้านความรู้ทางพลเมือง (civic knowledge) ด้าน ทักษะการคิดของพลเมือง (civic thinking skills) ด้านทักษะการมีส่วนร่วมของพลเมือง (civic participation skills) และด้านอารมณ์และจิตใจของพลเมือง (civic dispositions) Bobek, Zaff, Li, & Lerner (2009) ได้ วัดความยึดมั่นผูกพันกับความเป็นพลเมืองโดยบูรณาการเข้ากับองค์ประกอบด้านอารมณ์ ความคิด และ พฤติกรรม Lenzi et al (2012) ได้วัดความยึดมั่นผูกพันกับความเป็นพลเมืองพิจารณาจากการเข้าร่วมองค์กร ของชุมชน Bebiroglu, Geldhof, Pinderhughes, Phelps, and Lerner (2013) ได้วัดความยึดมั่นผูกพัน กับความเป็นพลเมืองแบ่งเป็น 4 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ความรู้ในการเป็นพลเมือง องค์ประกอบที่ 2 ทักษะพลเมือง องค์ประกอบที่ 3 เจตคติต่อความเป็นพลเมือง และองค์ประกอบที่ 4 พฤติกรรมของพลเมือง เป็นต้น จะเห็นได้ว่า มีการศึกษาความยึดมั่นผูกพันกับความเป็นพลเมืองในบริบทที่ แตกต่างกัน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวัดความยึดมั่นผูกพันกับความเป็นพลเมืองส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยของต่างประเทศที่มีการวัดที่หลากหลาย แต่ในประเทศไทยยังไม่มีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาตัวบ่งชี้ความยึดมั่นผูกพันกับความเป็นพลเมือง (civic engagement) ของนักเรียนไทย ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยเห็นความสำคัญของความยึดมั่นผูกพันกับความเป็นพลเมืองและสนใจพัฒนาตัวบ่งชี้ความยึดมั่นผูกพันกับความเป็นพลเมืองของนักเรียนในบริบทประเทศไทย โดยทำการวิจัยกับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศในอนาคต ดังนั้นการพัฒนาตัวบ่งชี้ความยึดมั่นผูกพันกับความเป็นพลเมืองของนักเรียนไทย สามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือประเมินได้จริง โดยข้อมูลที่ได้จะทำให้ทราบระดับความยึดมั่นผูกพันกับความเป็นพลเมืองของนักเรียน นำไปสู่การเสริมสร้างความเป็นพลเมืองด้วยกระบวนการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ความยึดมั่นผูกพันกับความเป็นพลเมืองของนักเรียนไทย
2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลการวัดความยึดมั่นผูกพันกับความเป็นพลเมืองของนักเรียนไทยที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนการวิจัยเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การพัฒนาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความยึดมั่นผูกพันกับความเป็นพลเมืองของนักเรียนไทยเพื่อสร้างโมเดล และระยะที่ 2 การทดสอบความสอดคล้องของโมเดลการวัดความยึดมั่นผูกพันกับความเป็นพลเมืองของนักเรียนไทยที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ระยะที่ 1 การพัฒนาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้เพื่อสร้างโมเดลความยึดมั่นผูกพันกับความเป็นพลเมืองของนักเรียนไทย

ในการสร้างโมเดลความยึดมั่นผูกพันกับความเป็นพลเมืองของนักเรียนไทย มีวิธีดำเนินการดังนี้

- 1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความยึดมั่นผูกพันกับความเป็นพลเมือง เพื่อพิจารณาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้
- 2) นำข้อสรุปที่ได้จากการศึกษาเอกสารมาสร้างกรอบแนวคิดเบื้องต้นในการวิจัยเพื่อให้ครอบคลุมประเด็นทั้งหมด ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1) ความรู้ในการเป็นพลเมือง 2) ทักษะพลเมือง 3) เจตคติต่อความเป็นพลเมือง และ 4) พฤติกรรมของการเป็นพลเมือง
- 3) นำกรอบแนวคิดเบื้องต้นในการวิจัยมาเป็นกรอบในการสร้างคำถามในการสัมภาษณ์ โดยสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง
- 4) เลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญแบบเจาะจง (purposive sampling) จำนวน 11 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้ รวมถึงนิยามของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

4.1) เป็นนักวิชาการหรือผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำวิจัยเกี่ยวกับพลเมือง หรือ

4.2) เป็นอาจารย์ที่สอนเกี่ยวกับรัฐศาสตร์สาขาการเมืองการปกครอง หรือสังคมวิทยา ไม่ต่ำกว่า 5 ปี

5) ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์และรายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่จะทำการสัมภาษณ์เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาความถูกต้องและความเหมาะสมของข้อคำถาม ภาษาที่ใช้ พร้อมทั้งขอคำแนะนำเพิ่มเติม จากนั้นผู้วิจัยนำข้อเสนอแนะจากอาจารย์ที่ปรึกษามาปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์

6) ผู้วิจัยติดต่อและนำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 11 คน โดยส่งเอกสารประกอบการสัมภาษณ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาล่วงหน้าก่อนการสัมภาษณ์อย่างน้อย 1 สัปดาห์ โดยเดินทางไปสัมภาษณ์ด้วยตนเอง ในกรณีที่ผู้เชี่ยวชาญไม่สะดวกให้เข้าสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์แทน

7) การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) เพื่อพัฒนารอบแนวคิดในการวิจัยให้ถูกต้องและเหมาะสม

**ระยะที่ 2 การทดสอบความสอดคล้องของโมเดลการวัดความยึดมั่นผูกพันกับความเป็นพลเมือง
ของนักเรียนไทยที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์**

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทั่วประเทศ จำนวน 118,429 คน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2557)

ตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากนั้นผู้วิจัยได้แบ่ง โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้เกณฑ์การแบ่งตามเขตการปกครองของกรมการปกครอง แบ่งออกเป็น 4 ภูมิภาค คือ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ นอกจากนี้ผู้วิจัยแยกกรุงเทพมหานครออกมาจากภาคกลางโดยแยกเป็น 1 ส่วนของการวิเคราะห์ ซึ่งรวมทั้งหมดเป็น 5 ส่วน และผู้วิจัยใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน (multi-stage random sampling) ดังนี้

1) สุ่มจังหวัดในแต่ละภูมิภาค ภูมิภาคละ 2 จังหวัด รวม 8 จังหวัด โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ด้วยการจับสลาก

2) สุ่มโรงเรียนที่มีระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในแต่ละจังหวัด จังหวัดละ 2 โรงเรียน โดยแบ่งสุ่มตามเขตที่ตั้งของโรงเรียนในเมืองจำนวน 1 โรงเรียน และโรงเรียนนอกเมืองจำนวน 1 โรงเรียน ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย รวม 16 โรงเรียน ส่วนกรุงเทพมหานครได้สุ่มตามเขตที่ตั้งของโรงเรียนกรุงเทพมหานครชั้นในจำนวน 2 โรงเรียนและโรงเรียนกรุงเทพมหานครชานเมืองจำนวน 2 โรงเรียน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย รวมทั้งสิ้น 20 โรงเรียน

3) สุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนที่สุ่มไว้ในข้อ 2 โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย โรงเรียนละ 80 คน รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 1,600 คน

การสร้างเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบวัดสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลการวัดความยึดมั่นผูกพันกับความเป็นพลเมืองของนักเรียนไทยกับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวัดความยึดมั่นผูกพันกับความเป็นพลเมือง และนำข้อเสนอแนะที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในระยะที่ 1 มาพัฒนาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดนิยามของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยและกำหนดตารางระบุรายละเอียดของเครื่องมือโดยแสดงจำนวนข้อคำถามและพฤติกรรมที่ต้องการจะวัด (table of specification) ครอบคลุมทั้ง 4 องค์ประกอบ 11 ตัวบ่งชี้ จำนวน 95 ข้อคำถาม แบบวัดความรู้มีลักษณะเป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 25 ข้อ เพื่อวัดความรู้ในหลักการของระบอบประชาธิปไตย มีเกณฑ์การให้คะแนนเป็นแบบ 0 และ 1 ส่วนการวัดด้านทักษะพลเมือง จำนวน 28 ข้อคำถาม ด้านเจตคติต่อความเป็นพลเมืองและด้านพฤติกรรมของการเป็นพลเมือง จำนวนด้านละ 21 ข้อคำถาม ซึ่งทั้งสามด้านมีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) ตามวิธีของ Likert คือ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก มากที่สุด

ขั้นตอนที่ 3 ผู้วิจัยสร้างข้อคำถามเกี่ยวกับความยึดมั่นผูกพันกับความเป็นพลเมืองของนักเรียน จากนั้นนำแบบวัดที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมของข้อคำถาม เพื่อนำข้อเสนอแนะจากอาจารย์ที่ปรึกษามาปรับปรุงแก้ไขแบบวัดให้มีความถูกต้องและสมบูรณ์

ขั้นตอนที่ 4 นำแบบวัดไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือด้านความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) พบว่า ค่าดัชนี IOC ของแบบวัดมีค่า 0.40 – 1.00 ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิโดยให้ครอบคลุมกับนิยามที่กำหนดไว้ แล้วนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้งเพื่อให้ได้แบบวัดความยึดมั่นผูกพันกับความเป็นพลเมืองของนักเรียนฉบับสมบูรณ์

ขั้นตอนที่ 5 ผู้วิจัยนำแบบวัดที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่ไม่ใช่ตัวอย่าง จำนวน 64 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดโดยการวิเคราะห์ค่าความเที่ยงแบบความสอดคล้องภายใน (internal consistency of reliability) ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) แสดงผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าความเที่ยงของแบบวัดความยึดมั่นผูกพันกับความเป็นพลเมืองของนักเรียน

องค์ประกอบและตัวบ่งชี้	ค่าความเที่ยง
1. ด้านความรู้ในการเป็นพลเมือง	0.7576
1.1 ความรู้ในหลักการของระบอบประชาธิปไตย	0.7576
2. ด้านทักษะพลเมือง	0.935
2.1 การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของสังคม	0.742
2.2 การคิดอย่างมีวิจารณญาณ	0.853
2.3 การทำงานร่วมกับผู้อื่น	0.868
2.4 การแก้ปัญหาของสังคม	0.887

องค์ประกอบและตัวบ่งชี้	ค่าความเที่ยง
3. ด้านเจตคติต่อความเป็นพลเมือง	0.925
3.1 ความรู้สึกในการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม	0.833
3.2 ความภาคภูมิใจในสังคม	0.929
3.3 จิตสำนึกความเป็นพลเมือง	0.764
4. ด้านพฤติกรรมของการเป็นพลเมือง	0.939
4.1 การมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาสังคม	0.882
4.2 การใช้สิทธิและปฏิบัติตามหน้าที่ของตนเองที่มีต่อสังคม	0.770
4.3 ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม	0.900

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าความเที่ยงด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค พบว่า ข้อคำถามในแต่ละตัวบ่งชี้มีค่าความเที่ยงอยู่ระหว่าง 0.742 - 0.929 สำหรับองค์ประกอบที่ 1 ด้านความรู้ในการเป็นพลเมือง มีความเที่ยงเท่ากับ 0.7576 องค์ประกอบที่ 2 ด้านทักษะพลเมืองมีค่าความเที่ยงอยู่ระหว่าง 0.742 - 0.887 ซึ่งข้อคำถามในตัวบ่งชี้การแก้ปัญหาของสังคมมีค่าความเที่ยงสูงที่สุดเท่ากับ 0.887 องค์ประกอบที่ 3 ด้านเจตคติต่อความเป็นพลเมืองมีค่าความเที่ยงอยู่ระหว่าง 0.764 - 0.929 ซึ่งข้อคำถามในตัวบ่งชี้ความภาคภูมิใจในสังคมมีค่าความเที่ยงสูงที่สุดเท่ากับ 0.929 และองค์ประกอบที่ 4 ด้านพฤติกรรมของการเป็นพลเมืองมีค่าความเที่ยงอยู่ระหว่าง 0.770 - 0.900 ซึ่งข้อคำถามในตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมมีค่าความเที่ยงสูงที่สุดเท่ากับ 0.900 สรุปได้ว่า แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีคุณภาพ

สำหรับการวัดด้านความรู้ในหลักการของระบอบประชาธิปไตย ซึ่งอยู่ในองค์ประกอบที่ 1 ด้านความรู้ในการเป็นพลเมือง โดยทำการวิเคราะห์คุณภาพข้อสอบด้วยการหาค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดความรู้ในหลักการของระบอบประชาธิปไตย พบว่า แบบวัดความรู้ในหลักการของระบอบประชาธิปไตยสามารถจำแนกความยากง่ายได้ 4 ระดับ คือ 1) ข้อสอบที่ง่ายมากมีทั้งหมด 3 ข้อ ได้แก่ ข้อที่ 12, 13 และ 16 2) ข้อสอบที่ค่อนข้างง่ายมีทั้งหมด 3 ข้อ ได้แก่ ข้อที่ 20, 21 และ 22 3) ข้อสอบที่ยากปานกลางมีทั้งหมด 12 ข้อ ได้แก่ ข้อที่ 1, 3, 5, 6, 8, 9, 11, 14, 15, 17, 23 และ 24 และ 4) ข้อสอบที่ค่อนข้างยากมีทั้งหมด 7 ข้อ ได้แก่ ข้อที่ 2, 4, 7, 10, 18, 19 และ 25 ผู้วิจัยได้ทำการปรับปรุงแก้ไขข้อสอบที่ง่ายมากโดยสร้างสถานการณ์เพื่อเน้นให้นักเรียนคิดวิเคราะห์มากขึ้น แต่ข้อสอบทุกข้อมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ในระดับดี จึงถือได้ว่าแบบวัดความรู้ในการเป็นพลเมืองของนักเรียนมีคุณภาพเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับนักเรียนที่เป็นตัวอย่าง มีขั้นตอนรายละเอียดดังนี้

1. ทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัยถึงผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ติดต่อประสานงานกับโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และกำหนดผู้ประสานงานประจำโรงเรียน โรงเรียนละ 1 คน

3. ส่งแบบสอบถามให้กับผู้ประสานงานของโรงเรียนที่เป็นตัวอย่าง พร้อมทั้งแนบเอกสารคำชี้แจงเกี่ยวกับการแจกแบบสอบถามให้นักเรียนตอบแบบสอบถาม และกำกับติดตามแบบสอบถามคืนโดยการติดต่อกับผู้ประสานงานของโรงเรียนทางโทรศัพท์อย่างสม่ำเสมอ

4. ตรวจสอบจำนวนและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา และดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป โดยคิดอัตราการตอบกลับของแบบสอบถาม ซึ่งมีรายละเอียดแสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนแบบสอบถามที่ส่งและอัตราตอบกลับเมื่อจำแนกตามเขตที่ตั้งของโรงเรียนในเมืองและนอกเมือง

ภูมิภาค	จำนวนแบบสอบถามที่ส่ง (ฉบับ)		อัตราการตอบกลับ			
	ในเมือง	นอกเมือง	จำนวน (ฉบับ)	ร้อยละ	จำนวน (ฉบับ)	ร้อยละ
เหนือ	160	160	131	81.875	133	83.125
อีสาน	160	160	145	90.625	148	92.500
กลาง	160	160	138	86.250	148	92.500
ใต้	160	160	135	84.375	146	91.250
กรุงเทพฯ	160	160	138	86.250	136	85.000
รวม	800	800	687	85.875	711	88.875

จากตารางที่ 2 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการจัดส่งแบบสอบถามไปจำนวน 1600 ฉบับ และได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 1398 ฉบับ คิดเป็นอัตราการตอบกลับร้อยละ 87.375 พบว่า ภาคอีสานได้รับแบบสอบถามกลับคืนมากที่สุดทั้งในเมืองและนอกเมือง คิดเป็นอัตราการตอบกลับร้อยละ 90.625 และ 92.50 ตามลำดับ และภาคเหนือได้รับแบบสอบถามกลับคืนน้อยที่สุดทั้งในเมืองและนอกเมือง คิดเป็นอัตราการตอบกลับร้อยละ 81.875 และ 83.125 ตามลำดับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการทดสอบความสอดคล้องของโมเดลการวัดความยึดมั่นผูกพันกับความเป็นพลเมืองของนักเรียนไทยที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีรายละเอียดของการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น

วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของระดับความยึดมั่นผูกพันกับความเป็นพลเมืองของนักเรียนไทยโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ความเบ้ (skewness) ความโด่ง (kurtosis) และสัมประสิทธิ์การกระจาย (coefficient of variation) เพื่ออธิบายระดับความยึดมั่นผูกพันกับความเป็นพลเมืองของนักเรียนไทยและลักษณะการกระจายของข้อมูล

2. การวิเคราะห์เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรโดยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment coefficient) เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของเมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแล้วนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบ จากค่าทดสอบทางสถิติ Bartlett's test of sphericity ถ้ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .01 แสดงว่า เมทริกซ์สหสัมพันธ์ที่ได้ไม่เป็นเมทริกซ์เอกลักษณะ ตัวแปรมีความสัมพันธ์กัน และค่าดัชนี Kaiser-Meyer-Olkin measures of sampling adequacy (KMO) ต้องมีค่าเข้าใกล้ 1 ข้อมูลจึงมีความเหมาะสมในการวิเคราะห์องค์ประกอบ (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542)

2.2 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง (second order confirmatory factor analysis) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลการวัดของความยึดมั่นผูกพันกับความเป็นพลเมืองของนักเรียนซึ่งเป็นโมเดลที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นว่าสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่ โดยใช้โปรแกรมลิสเรล

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยจึงนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ความยึดมั่นผูกพันกับความเป็นพลเมืองของนักเรียนไทยโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 11 คน ผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์และสังเคราะห์จนได้ตัวบ่งชี้ความยึดมั่นผูกพันกับความเป็นพลเมืองของนักเรียนไทย จำนวน 11 ตัวบ่งชี้ ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความยึดมั่นผูกพันกับความเป็นพลเมืองของนักเรียนไทยที่ได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 11 ท่าน

องค์ประกอบของความยึดมั่นผูกพันกับความเป็นพลเมืองของนักเรียนไทย	ตัวบ่งชี้ตามกรอบแนวคิดเบื้องต้นในการวิจัย	ตัวบ่งชี้ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ
1. ความรู้ในการเป็นพลเมือง (civic knowledge)	1.1 หลักการของระบอบประชาธิปไตย 1.2 ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับชุมชน	1.1 ความรู้ในหลักการของระบอบประชาธิปไตย
2. ทักษะพลเมือง (civic skills)	2.1 การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร 2.2 การคิดอย่างมีวิจารณญาณ 2.3 การทำงานร่วมกับผู้อื่น 2.4 ความเป็นผู้นำ	2.1 การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของสังคม 2.2 การคิดอย่างมีวิจารณญาณ 2.3 การทำงานร่วมกับผู้อื่น 2.4 การแก้ปัญหาของสังคม
3. เจตคติต่อความเป็นพลเมือง (civic attitudes)	3.1 จิตสำนึกความเป็นพลเมือง	3.1 ความรู้สึกในการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม 3.2 ความภาคภูมิใจในสังคม 3.3 จิตสำนึกความเป็นพลเมือง
4. พฤติกรรมของการเป็นพลเมือง (civic behaviors)	4.1 การมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาชุมชน 4.2 การเลือกตั้ง 4.3 การแสดงออกทางการเมือง 4.4 ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม	4.1 การมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาสังคม 4.2 การใช้สิทธิและปฏิบัติตามหน้าที่ของตนเองที่มีต่อสังคม 4.3 ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่า ตัวบ่งชี้ที่ได้จากการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ มีจำนวนตัวบ่งชี้ 11 ตัวเท่าเดิม ซึ่งประกอบด้วยตัวบ่งชี้ด้านความรู้ในการเป็นพลเมือง ด้านทักษะพลเมือง ด้านเจตคติต่อความเป็นพลเมือง และด้านพฤติกรรมของการเป็นพลเมือง แต่แยกเป็นตัวบ่งชี้ในแต่ละองค์ประกอบที่แตกต่างกัน จำนวน 1, 4, 3 และ 3 ตัวบ่งชี้ ตามลำดับ ซึ่งตัวบ่งชี้ที่ได้มีความเหมาะสมกับบริบทของนักเรียนไทย

จากการดำเนินการในระยะที่ 1 ผู้วิจัยสามารถสรุปองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของความยึดมั่นผูกพันกับความเป็นพลเมืองได้ว่า ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบและ 11 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 ด้านความรู้ในการเป็นพลเมือง ประกอบด้วย 1 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ความรู้ในหลักการของระบอบประชาธิปไตย

องค์ประกอบที่ 2 ด้านทักษะพลเมือง ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของสังคม การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การทำงานร่วมกับผู้อื่น และการแก้ปัญหาของสังคม องค์ประกอบที่ 3 ด้านเจตคติต่อความเป็นพลเมือง ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ความรู้สึกในการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ความภาคภูมิใจในสังคม และ จิตสำนึกความเป็นพลเมือง องค์ประกอบที่ 4 ด้านพฤติกรรมของการเป็นพลเมือง ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ การมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาสังคม การใช้สิทธิและปฏิบัติตามหน้าที่ของตนเองที่มีต่อสังคม และความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ใช้ในการพัฒนาตัวบ่งชี้ความยึดมั่นผูกพันกับความเป็นพลเมืองของนักเรียนที่จำแนกตามบริบททางสังคม

ผลการวิเคราะห์ความยึดมั่นผูกพันกับความเป็นพลเมืองของนักเรียนในเขตเมือง พบว่า นักเรียนมีความยึดมั่นผูกพันกับความเป็นพลเมืองในด้านเจตคติต่อความเป็นพลเมือง พฤติกรรมของการเป็นพลเมือง และทักษะพลเมืองอยู่ในระดับมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ย 3.757, 3.629 และ 3.560 ตามลำดับ แต่ด้านความรู้ในการเป็นพลเมืองอยู่ในระดับปานกลางโดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.542 นอกจากนี้ยังพบว่าทุกองค์ประกอบมีค่าความเบี่ยงเบนและมีความอยู่ระหว่าง -0.152 ถึง -0.749 แสดงว่า ตัวอย่างมีการแจกแจงแบบเบ้ซ้ายและมีคะแนนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของทุกองค์ประกอบ

ในขณะที่ผลการวิเคราะห์ความยึดมั่นผูกพันกับความเป็นพลเมืองของนักเรียนนอกเขตเมือง พบว่า นักเรียนมีความยึดมั่นผูกพันกับความเป็นพลเมืองในด้านเจตคติต่อความเป็นพลเมือง และพฤติกรรมของการเป็นพลเมือง อยู่ในระดับมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ย 3.732 และ 3.642 ตามลำดับ แต่ด้านทักษะพลเมืองและด้านความรู้ในการเป็นพลเมืองอยู่ในระดับปานกลางโดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.490 และ 2.542 ตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบว่าทุกองค์ประกอบมีค่าความเบี่ยงเบนและมีความอยู่ระหว่าง -0.110 ถึง -0.648 แสดงว่า ตัวอย่างมีการแจกแจงแบบเบ้ซ้ายและมีคะแนนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของทุกองค์ประกอบ

เมื่อพิจารณาตัวแปรแต่ละตัวในองค์ประกอบของความยึดมั่นผูกพันกับความเป็นพลเมืองของนักเรียนจำแนกตามบริบททางสังคม พบว่า นักเรียนในเขตเมืองมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($3.554 \leq M \leq 3.916$) เกือบทุกตัวแปร ได้แก่ การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของสังคม การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การทำงานร่วมกับผู้อื่น ความรู้สึกในการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ความภาคภูมิใจในสังคม จิตสำนึกความเป็นพลเมือง การมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาสังคม การใช้สิทธิและปฏิบัติตามหน้าที่ของตนเองที่มีต่อสังคม และความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม แต่ในตัวแปรการแก้ปัญหาสังคมและความรู้ในหลักการของระบอบประชาธิปไตยมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ย 3.418 และ 2.542 ตามลำดับ

นักเรียนนอกเขตเมืองมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($3.542 \leq M \leq 3.866$) ได้แก่ การทำงานร่วมกับผู้อื่น ความรู้สึกในการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ความภาคภูมิใจในสังคม จิตสำนึกความเป็นพลเมือง การมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาสังคม การใช้สิทธิและปฏิบัติตามหน้าที่ของตนเองที่มีต่อสังคม และความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ส่วนตัวแปรการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของสังคม การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการแก้ปัญหาสังคม มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ย 3.491 3.494 และ 3.339 ตามลำดับ แต่ตัวแปรความรู้ในหลักการของระบอบประชาธิปไตยมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.407

เมื่อพิจารณาค่าความเบ้ของตัวแปรทุกตัวทั้งในเขตเมืองและนอกเขตเมือง พบว่า ตัวแปรทุกตัวมีความเบี่ยงเบนทั้งหมด และมีความอยู่ระหว่าง -0.110 ถึง -0.708 แสดงว่า ตัวอย่างมีการแจกแจงแบบเบ้ซ้ายโดยนักเรียนทั้งในเขตเมืองและนอกเขตเมืองส่วนใหญ่มีคะแนนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยในทุกตัวแปร

เมื่อพิจารณาค่าความโด่ง พบว่า ตัวแปรเกือบทุกตัวของในเขตเมืองมีค่าความโด่งเป็นบวก โดยมีค่าอยู่ระหว่าง 0.049 ถึง 2.376 ได้แก่ การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของสังคม การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การทำงานร่วมกับผู้อื่น การแก้ปัญหาของสังคม ความรู้สึกในการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ความภาคภูมิใจในสังคม จิตสำนึกความเป็นพลเมือง การมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาสังคม การใช้สิทธิและปฏิบัติตามหน้าที่ของตนเองที่มีต่อสังคม และความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม แสดงว่า มีการแจกแจงที่สูงโด่งเกินโค้งปกติ นั่นคือตัวแปรเหล่านี้มีการกระจายของข้อมูลน้อย ในขณะที่ตัวแปรความรู้ในหลักการของระบอบประชาธิปไตยมีค่าความโด่งเป็น -0.675 ซึ่งมีค่าความโด่งเป็นลบ แสดงว่า มีการแจกแจงที่แบนกว่าโค้งปกติเล็กน้อย นั่นคือมีการกระจายของข้อมูลค่อนข้างมากกว่าปกติ ในขณะที่ตัวแปรเกือบทุกตัวของนอกเขตเมืองมีค่าความโด่งเป็นบวก โดยมีค่าอยู่ระหว่าง 0.015 ถึง 0.374 ได้แก่ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การทำงานร่วมกับผู้อื่น ความรู้สึกในการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ความภาคภูมิใจในสังคม จิตสำนึกความเป็นพลเมือง การมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาสังคม การใช้สิทธิและปฏิบัติตามหน้าที่ของตนเองที่มีต่อสังคม และความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม แสดงว่า มีการแจกแจงที่สูงโด่งเกินโค้งปกติ นั่นคือตัวแปรเหล่านี้มีการกระจายของข้อมูลน้อย ในขณะที่ตัวแปรความรู้ในหลักการของระบอบประชาธิปไตย การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของสังคม การแก้ปัญหาของสังคม และจิตสำนึกความเป็นพลเมือง มีค่าความโด่งเป็น -0.760, -0.076, -0.041 และ -0.134 ตามลำดับ ซึ่งมีค่าความโด่งเป็นลบ แสดงว่า มีการแจกแจงที่แบนกว่าโค้งปกติเล็กน้อย นั่นคือมีการกระจายของข้อมูลค่อนข้างมากกว่าปกติ รายละเอียดแสดงดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเบ้ ความโด่ง และสัมประสิทธิ์การกระจายของตัวแปรของนักเรียนที่เป็นตัวอย่างจำแนกตามบริบททางสังคม

องค์ประกอบ/ตัวแปร	โรงเรียนในเขตเมือง					โรงเรียนนอกเขตเมือง				
	M	SD	sk	ku	CV%	M	SD	sk	ku	CV%
ด้านความรู้ในการเป็นพลเมือง	2.542	0.917	-0.152	-0.675	36.092	2.407	0.863	-0.110	-0.760	35.843
ความรู้ในหลักการของระบอบประชาธิปไตย	2.542	0.917	-0.152	-0.675	36.092	2.407	0.863	-0.110	-0.760	35.843
ด้านทักษะพลเมือง	3.560	0.612	-0.583	0.658	17.206	3.490	0.590	-0.563	0.443	16.917
การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของสังคม	3.562	0.746	-0.536	0.442	20.955	3.491	0.713	-0.328	-0.076	20.409
การคิดอย่างมีวิจารณญาณ	3.579	0.706	-0.648	0.471	19.730	3.494	0.679	-0.484	0.172	19.441
การทำงานร่วมกับผู้อื่น	3.665	0.693	-0.504	0.095	18.900	3.616	0.700	-0.608	0.374	19.362
การแก้ปัญหาของสังคม	3.418	0.700	-0.168	0.130	20.472	3.339	0.686	-0.155	-0.041	20.559
ด้านเจตคติต่อความเป็นพลเมือง	3.757	0.634	-0.749	0.850	16.873	3.732	0.654	-0.648	0.308	17.510
ความรู้สึกในการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม	3.554	0.708	-0.395	0.254	19.927	3.542	0.706	-0.470	0.200	19.942
ความภาคภูมิใจในสังคม	3.916	0.820	-0.708	0.222	20.930	3.866	0.812	-0.647	0.015	21.016
จิตสำนึกความเป็นพลเมือง	3.801	0.646	-0.389	0.049	17.002	3.789	0.677	-0.345	-0.134	17.863
ด้านพฤติกรรมของการเป็นพลเมือง	3.629	0.680	-0.574	0.662	18.720	3.642	0.660	-0.576	0.342	18.135
การมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาสังคม	3.609	0.765	-0.472	0.273	21.210	3.632	0.755	-0.574	0.424	20.792
การใช้สิทธิและปฏิบัติตามหน้าที่ของตนเองที่มีต่อสังคม	3.590	0.760	-0.177	2.376	21.170	3.610	0.691	-0.440	0.075	19.148
ความรับผิดชอบต่อตนเอง	3.689	0.745	-0.530	0.430	20.181	3.684	0.747	-0.546	0.277	20.283

องค์ประกอบ/ตัวแปร	โรงเรียนในเขตเมือง					โรงเรียนนอกเขตเมือง				
	M	SD	sk	ku	CV%	M	SD	sk	ku	CV%
และสังคม										

ตอนที่ 3 ผลการตรวจสอบความตรงของโมเดลการวัดตัวบ่งชี้ความยึดมั่นผูกพันกับความเป็นพลเมืองของนักเรียนไทย โดยแบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

3.1 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวบ่งชี้ความยึดมั่นผูกพันกับความเป็นพลเมืองของนักเรียนไทย

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ทั้ง 11 ตัว โดยหาค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ตัวแปรที่บ่งชี้ความยึดมั่นผูกพันกับความเป็นพลเมืองทุกตัวมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตั้งแต่ .081 ถึง .738 โดยคู่ที่มีความสัมพันธ์กันมากที่สุดคือ ตัวแปรการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (CRI) กับ การทำงานร่วมกับผู้อื่น (COL) มีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ .738 เมื่อพิจารณา ค่าสถิติ Bartlett's test of sphericity เพื่อทดสอบสมมติฐานว่า เมทริกซ์สหสัมพันธ์นั้นเป็นเมทริกซ์เอกลักษณ์ (identity matrix) หรือไม่ พบว่า มีค่า Bartlett's test of sphericity เท่ากับ 9520.595 df เท่ากับ 55 p เท่ากับ .000 แสดงว่า เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแตกต่างจากเมทริกซ์เอกลักษณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และผลการวิเคราะห์หาค่าดัชนีไกเซอร์-เมเยอร์-ออลคิน (Kaiser-Meyer-Olkin measures of sampling adequacy: KMO) มีค่าเท่ากับ 0.929 ซึ่งเข้าใกล้ 1 จากการวิเคราะห์ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ตัวแปรต่างๆ มีความสัมพันธ์กันมากและเหมาะสมที่จะนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบต่อไป

3.2 ผลการตรวจสอบความตรงของโมเดลการวัดความยึดมั่นผูกพันกับความเป็นพลเมืองของนักเรียนไทย

การตรวจสอบความตรงของโมเดลการวัดความยึดมั่นผูกพันกับความเป็นพลเมืองของนักเรียนไทย โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลการวัดความยึดมั่นผูกพันกับความเป็นพลเมืองของนักเรียนไทยกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งโมเดลนี้ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ 11 ตัวบ่งชี้ คือ องค์ประกอบที่ 1 ด้านความรู้ในการเป็นพลเมือง ประกอบด้วย ความรู้ในหลักการของระบอบประชาธิปไตย องค์ประกอบที่ 2 ด้านทักษะพลเมือง ประกอบด้วย การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของสังคม การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การทำงานร่วมกับผู้อื่น และการแก้ปัญหาของสังคม องค์ประกอบที่ 3 ด้านเจตคติต่อความเป็นพลเมือง ประกอบด้วย ความรู้สึกในการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ความภาคภูมิใจในสังคม และจิตสำนึกความเป็นพลเมือง และ องค์ประกอบที่ 4 ด้านพฤติกรรมของการเป็นพลเมือง ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาสังคม การใช้สิทธิและปฏิบัติตามหน้าที่ของตนเองที่มีต่อสังคม และความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม พบว่า โมเดลสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่าไค-สแควร์ (Chi-square) มีค่าเท่ากับ 45.97 ที่องศาอิสระเท่ากับ 32 ซึ่งมีค่าความน่าจะเป็นเท่ากับ 0.06 และมีค่า χ^2/df เท่ากับ 1.44 แสดงว่า ค่าไค-สแควร์แตกต่างจากศูนย์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่ายอมรับสมมติฐานหลักที่ว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.99 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.99 และค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (RMSEA) เท่ากับ 0.02

เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบในรูปคะแนนมาตรฐานขององค์ประกอบความยึดมั่นผูกพันกับความเป็นพลเมืองของนักเรียนไทย พบว่า น้ำหนักองค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ด้านความรู้ในการเป็นพลเมือง องค์ประกอบที่ 2 ด้านทักษะพลเมือง องค์ประกอบที่ 3 ด้านเจตคติต่อความ

เป็นพลเมือง และ องค์ประกอบที่ 4 ด้านพฤติกรรมของการเป็นพลเมือง มีค่าเป็นบวกและมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.30, 0.88, 0.97 และ 0.85 ตามลำดับ

อภิปรายผล

1. จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความยึดมั่นผูกพันกับความเป็นพลเมืองของนักเรียนไทย พบว่า มี 4 องค์ประกอบ 11 ตัวบ่งชี้ที่มีความเหมาะสม โดยผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยว่าการวัดความยึดมั่นผูกพันกับความเป็นพลเมืองของนักเรียนไทยควรประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ซึ่งสอดคล้องกับ Bebiroglu, Geldhof, Pinderhughes, Phelps, and Lerner (2013) ได้อธิบายความยึดมั่นผูกพันกับความเป็นพลเมืองเกี่ยวข้องกับคุณลักษณะที่หลากหลาย ประกอบด้วย องค์ประกอบที่ 1 ความรู้ในการเป็นพลเมือง (civic knowledge) องค์ประกอบที่ 2 ทักษะพลเมือง (civic skills) องค์ประกอบที่ 3 เจตคติต่อความเป็นพลเมือง (civic attitudes) และองค์ประกอบที่ 4 พฤติกรรมของพลเมือง (civic behaviors) โดยองค์ประกอบเหล่านี้มีความสัมพันธ์กัน

องค์ประกอบด้านความรู้ในการเป็นพลเมือง ประกอบด้วย 1 ตัวบ่งชี้ คือ ความรู้ในหลักการของระบอบประชาธิปไตย สอดคล้องกับ Bebiroglu, Geldhof, Pinderhughes, Phelps, and Lerner (2013)

องค์ประกอบด้านทักษะพลเมือง ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของสังคม การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การทำงานร่วมกับผู้อื่น และการแก้ปัญหาของสังคม สอดคล้องกับ Bebiroglu, Geldhof, Pinderhughes, Phelps, and Lerner (2013) ซึ่งได้กล่าวถึงทักษะพลเมืองว่าเป็นความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของสังคม และความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และ Chi, Jastrzab, and Melchior (2006) ได้วัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการทำงานร่วมกับผู้อื่นซึ่งสอดคล้องกับตัวบ่งชี้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นในรอบแนวคิดเบื้องต้นในการวิจัย ส่วนการแก้ปัญหาสังคมสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยเห็นว่าควรวัดการแก้ปัญหาของสังคมไว้ในด้านทักษะพลเมืองด้วย เพื่อให้สอดคล้องกับนิยามของความยึดมั่นผูกพันกับความเป็นพลเมือง

องค์ประกอบด้านเจตคติต่อความเป็นพลเมือง ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ความรู้สึกในการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ความภาคภูมิใจในสังคม และจิตสำนึกความเป็นพลเมือง ถึงแม้ว่าตัวบ่งชี้ความรู้สึกในการเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและความภาคภูมิใจในสังคมจะไม่มีผู้ใดศึกษาเพื่อบ่งชี้ความยึดมั่นผูกพันกับความเป็นพลเมืองมาก่อน แต่ตัวบ่งชี้ทั้งสองได้รับการเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้เชี่ยวชาญว่าสามารถสะท้อนถึงความยึดมั่นผูกพันกับความเป็นพลเมืองได้ นอกจากนี้ตัวบ่งชี้จิตสำนึกความเป็นพลเมืองสอดคล้องกับ Finlay, Lake, and Flanagan (2011) ซึ่งใช้เป็นตัวบ่งชี้หนึ่งในการวัดความยึดมั่นผูกพันกับความเป็นพลเมือง แต่มีการศึกษาในบริบทที่แตกต่างกัน

องค์ประกอบด้านพฤติกรรมของการเป็นพลเมือง ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ การมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาสังคม การใช้สิทธิและปฏิบัติตามหน้าที่ของตนเองที่มีต่อสังคม และความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ซึ่งตัวบ่งชี้การมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาสังคม และ ตัวบ่งชี้การใช้สิทธิและปฏิบัติตามหน้าที่ของตนเองที่มีต่อสังคม สอดคล้องกับ Andolina et al (2003), Lopez et al (2006), Finlay, Lake, and Flanagan (2011) และ Lewis, Macgregor, and Putnum (2013) ได้กล่าวถึง การมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาสังคมโดยการอาสาสมัครหรือการให้ความช่วยเหลือต่างๆกับสังคม รวมถึงการเลือกตั้งและการแสดงออกทางการเมือง ซึ่งผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมโดยการปรับชื่อจาก “ตัวบ่งชี้การเลือกตั้งและตัวบ่งชี้การแสดงออกทางการเมือง” รวมกันเป็น “ตัวบ่งชี้การใช้สิทธิและปฏิบัติตามหน้าที่ของตนเองที่มีต่อสังคม” เพื่อบ่งชี้การวัดความยึดมั่นผูกพันกับความเป็นพลเมืองของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายได้ชัดเจน ส่วนความ

รับผิดชอบตนเองและสังคม สอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งมีความเห็นว่าตัวบ่งชี้ดังกล่าวจะใช้บ่งชี้ความยึดมั่นผูกพันกับความเป็นพลเมืองของนักเรียนได้

2. ผลการตรวจสอบความตรงของโมเดลการวัดความยึดมั่นผูกพันกับความเป็นพลเมืองของนักเรียนไทยด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง โดยโมเดลการวัดนี้มี 4 องค์ประกอบ 11 ตัวบ่งชี้ ผลการวิเคราะห์พบว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยองค์ประกอบด้านเจตคติต่อความเป็นพลเมือง มีน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด เนื่องมาจากการที่นักเรียนจะแสดงออกโดยการให้ความช่วยเหลือต่อสังคมหรือรับผิดชอบต่อสังคมนั้น ควรจะได้รับการปลูกฝังด้านจิตสำนึกที่ดีเพื่อรับผิดชอบต่อสังคมเป็นสิ่งสำคัญที่สุด รองลงมาคือ ทักษะพลเมือง พฤติกรรมของการเป็นพลเมือง และความรู้ในการเป็นพลเมือง ตามลำดับ อีกทั้งตัวบ่งชี้ทุกตัวมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แสดงว่าตัวบ่งชี้ทุกตัวเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญของโมเดลการวัดความยึดมั่นผูกพันกับความเป็นพลเมืองของนักเรียนไทย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิเคราะห์ความยึดมั่นผูกพันกับความเป็นพลเมืองของนักเรียนไทยในครั้งนี้ ทำให้ได้ตัวบ่งชี้จำนวน 11 ตัว และมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ จึงเหมาะสมสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องทางการศึกษา ตลอดจนผู้ที่สนใจ โดยสามารถนำแบบวัดความยึดมั่นผูกพันกับความเป็นพลเมืองไปใช้วัดความยึดมั่นผูกพันกับความเป็นพลเมืองของนักเรียนไทยได้ เพื่อนำผลที่ได้มาเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างความยึดมั่นผูกพันกับความเป็นพลเมืองของนักเรียนต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. กระบวนการพัฒนาตัวบ่งชี้ความยึดมั่นผูกพันกับความเป็นพลเมืองของนักเรียนไทยครั้งนี้ ยังสามารถใช้วิธีการอื่นๆได้อีก เช่น การสนทนากลุ่มเพื่อหาข้อสรุปมาใช้ในการพัฒนาตัวบ่งชี้ในระยะแรก

2. ควรศึกษาว่ามีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อความยึดมั่นผูกพันกับความเป็นพลเมืองของนักเรียนไทย ซึ่งจะเป็นข้อมูลในการพัฒนาระบบการศึกษาของไทย และช่วยพัฒนาให้นักเรียนมีความเป็นพลเมืองที่ดีต่อไป

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *แนวทางการพัฒนา การวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์

การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2556). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. สืบค้นจาก

<http://www.moe.go.th/main2/plan/p-r-b42-01.htm#3>

กระทรวงศึกษาธิการ. (2557). *รายงานสรุปยอดรวม จำนวนนักเรียน ครูและภารโรง ระดับประเทศ (ทุกประเภท) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ*. สืบค้นจาก

http://doc.obec.go.th/dataonweb/report/sum2_all.php

นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). *โมเดลลิสเรล: สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปริญญ์ เทวานฤมิตรกุล. (2555). *การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง*. กรุงเทพมหานคร: อักษรสัมพันธ์.

ศักดิ์ชัย นิรัญทวิ. (2548). *รายงานการวิจัยเอกสารการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองดี*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดีการพิมพ์.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สำนักประชาสัมพันธ์. (2555). *พลเมืองในระบอบประชาธิปไตย*. กรุงเทพมหานคร: สำนักการพิมพ์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

ภาษาอังกฤษ

- Andolina, M., Keeter, S., Zukin, C. & Jenkins, K. (2003). *A guide to the index of civic and political engagement*. Retrieved from:
<http://www.civicyouth.org/PopUps/IndexGuide.pdf>
- Bebiroglu, N., Geldhof, G. J., Pinderhughes, E. E., Phelps, E., & Lerner, R. M. (2013). From family to society: The role of perceived parenting behaviors in promoting youth civic engagement. *Parenting: Science and Practice*, 13, 153-168.
- Bobek, D., Zaff, J., Li, Y., & Lerner, R. M. (2009). Cognitive, emotional, and behavioral components of civic action: Towards an integrated measure of civic engagement. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 34, 615-627.
- Chi, B., Jastrzab, J., & Melchior, A. (2006). *Developing indicators and measures of civic outcomes for elementary school students*. Retrieved from:
<http://civicyouth.org/PopUps/WorkingPapers/WP47chi.pdf>
- Finlay, A. K., Wray-Lake, L., & Flanagan, C. (2011). Civic engagement patterns and transitions over 8 years: The Americorps national study. *Developmental Psychology*, 47(6), 1728-1743.
- Lenzi, M. et al (2012). Family affluence, school and neighborhood contexts and adolescents' civic engagement: a cross-national study. *Am J Community Psychol*, 50, 197-210.
- Lopez, M. H., Levine, P., Both, D., Kiesa, A., Kirby, E., & Marcelo, K. (2006). *The 2006 civic and political health of the nation: A detailed look at how youth participate in politics and communities*. Retrieved from:
http://www.civicyouth.org/PopUps/2006_CPHS_Report_update.pdf
- Lewis, V. A., MacGregor C. A., & Putnam, R. D. (2013). Religion ,network, and neighborliness: The impact of religious social networks on civic engagement. *Social Science Research*, 42, 331-346.